

1

Al ruim een kwartier stond Thibaut onbeweeglijk. Zijn taak was niet gecompliceerd, wel buitengewoon zwaar. Met verchroomd gereedschap hield hij de randen van een incisie open. De hierdoor ontstane opening, die hem aan een mond deed denken, bood de hoogleraar plastische en algemene chirurgie en zijn assistent arts voldoende werkruimte om een buikwandplastiek uit te voeren.

Thibaut had het gevoel dat zijn armen weldra van zijn romp zouden vallen en als stijve stukken hout naast de pot met wondvocht op de grond zouden kletteren. Uit zijn oksels rolden zweetdruppeltjes die koude sporen langs zijn ribben trokken. Smoorheet onder de lampen was het in de operatiekamer en toch huiverde hij. Verkouden als hij was, had hij zijn snot aanvankelijk opgesnoven en doorgeslikt, maar na een vernietigende blik van hoogleraar en hoofdchirurg Abel had hij alles laten lopen, zodat zijn operatiemaskertje tegen zijn mond plakte.

De patiënt leek het leven aan de beademingsapparatuur te hebben afgestaan. Een buis die uit de mond stak was op een geribbelde slang aangesloten, die naar een doorzichtige kunststofcilinder leidde, alwaar een zwarte blaasbalg zich vol lucht zoog en weer leegliep. Op een monitor huppelde in pieken en dalen een groen levenslijntje voorbij. Bij ieder QRS complex dacht Thibaut een piepje te horen.

Voorover hangen en met de onderarmen op het met groene lakens bedekte lichaam leunen, dat was zijn grootste verlangen. Heel even maar die stijve rug

bewegen, dat loden gevoel uit zijn armen laten glijden, op zijn tenen gaan staan om zijn brandende kuiten te ontlasten.

De hitte in de operatiezaal was bijna tastbaar. Thibaut ademde diep en snel. Hij dacht: das grosse atmen van Kussmaul en kreeg overal jeuk.

Abel en Betty werkten zwijgzaam onder uiterst felle verlichting, geconcentreerd, met schier onmenselijke ernst. Onfeilbaarheid was een vereiste en wee degene die liet merken vermoeid te zijn. De ogen van de hoogleraar, de arts-assistent en de operatiezuster, respectievelijk lichtblauw, zwart en grijs, stonden woedend boven de maskertjes, die bij het inademen deukjes vertoonden.

De anesthesist zat op een krukje naast de beademingsapparatuur voor zich uit te staren. Hij had zijn mondmaskertje onder zijn kin hangen en hij maakte de indruk dat hij graag een krantje zou willen lezen.

Met een sissende en knetterende soldeerbout brandde Abel enkele gekliefde vaatjes dicht. Het rook naar verbrand plastic. Als in een goedkope film depte de operatiezuster de voorhoofden der artsen.

Natuurlijk slaat zij mij over. Ik, die blijkbaar tot het instrumentarium behoor, dacht Thibaut. Hij hoorde beide artsen in mompelend overleg treden, zonder er een woord van te verstaan. Abel begon te mopperen.

Vloekend smeed hij zijn operatiemesje op de grond.

‘Zo kan ik niet werken!’, schreeuwde hij met een door het maskertje gedempte stem. Meteen trok hij het van zijn gezicht af, om brullend de operatiezuster te bevelen voor een nieuw mesje te zorgen. Zij schoot bij de operatietafel vandaan, begon met trillende handen in een ladekast te

zoeken en kwam met een pakketje terug, waarvan zij met moeite de dikke, zilverpapierachtige verpakking opentrok. Het scheelde niet veel of het nieuwe mesje was eveneens op de grond terechtgekomen. Abels gummivingers graaiden het uit haar handen.

‘Kijk toch wat je doet, rund!’

Het rund nam haar oude positie aan de operatietafel weer in.

Wie kreeg laatst ook weer een complete milt naar zijn hoofd gesmeten, vroeg Thibaut zich af. Een co assistent, een jonge vrouw waarvan hij de naam vergeten was.

De blaasbalg zuchtte onverstoorbaar verder.

Een onbeschofte, onbehouwen slager is het. Maar nee, dat is onzin. Een slager kan je hem ondanks zijn bloederige vingers niet noemen, dacht Thibaut.

Wat Abel met zijn handen kon, dwong in brede kringen diepe bewondering af.

In kleinere kring werd hij gevreesd.

Thibaut was onder de militaire dienstplicht uitgekomen, maar de manier waarop hij en andere coassistenten werden behandeld kwam je in geen enkele Nederlandse kazerne tegen.

Scheldpartijen, afzeikbeurten, onmenselijk lange werkweken. Iedereen leek het op je te hebben voorzien, niet alleen de hoogleraar, ook artsen en verpleegkundigen namen je te grazen.

Vier keer was Thibaut de afgelopen nacht uit zijn bed gebeld. Bloedsuikers prikken, naar de operatiekamer ter assistentie bij een spoedingreep en nadat het hem na dit alles lukte om in slaap te komen, rinkelde de telefoon opnieuw. De bitse stem van de dienstdoende arts beet

hem toe dat hij de lab uitslagen niet in de statussen had geschreven. Geeuwend was hij naar de betreffende patiëntenafdeling gestrompeld, alwaar hij een forse reprimande van nota bene een leerling-verpleegkundige ontving.

‘Met maffen wordt je geen dokter!’

Thibaut was te verbouwereerd om te reageren.

De leerling, een onbeduidend grietje, was althans wel zo goed om koffie voor hem in te schenken.

De rest van de ochtend had hij gevochten tegen zijn vermoeidheid. Uiteindelijk was hij naar de kelders van het ziekenhuis gevlucht, had hij zich in de beddencentrale teruggetrokken en was hij op een kale matras gaan liggen en onmiddellijk in slaap gevallen.

Door schoonmakers gewekt, voelde Thibaut zich echter nog vermoeder. Net op tijd bereikte hij de operatiekamer om Abel en Betty te assisteren.

Thibaut verplaatste zijn voeten, bewoog zijn armen terwijl hij zijn handen stilhield.

‘Sta je weer te slapen, Maes?’

Een hevige pijn in zijn linker scheen.

‘Stilstaan en vasthouden die klemmen!’, brulde Abel.

Het drong tot hem door dat de hoogleraar hem een schop met zijn operatieklomp had verkocht. De pijn verspreidde zich als een vloeistof.

Thibaut tilde zijn andere been op en trapte uit alle macht onder de operatietafel door. Abel schreeuwde het uit. Het klonk alsof iemand met een zakdoek voor de mond stond te krijsen. Opnieuw smet hij zijn mesje tegen de grond. Hij rukte zijn maskertje omlaag, boog zich

voorover en begon kreunend zijn getroffen been te betasten.

De operatiekamer leek een zaaltje vol standbeelden te zijn geworden.

‘Ben je nou helemaal GEK geworden, Maes?’

Thibaut zag de goudglanzende brilranden, waar de van woede strak staande ogen overheen keken en dacht: ja, blijkbaar wel. Het leek hem alsof een onzichtbaar iemand zijn voet in beweging had gebracht.

Abel kwam overeind.

‘Donder op en vlug wat!’

Met trillende handen legde Thibaut de wondspreiders op het groene, aan de randen door bloed donker gekleurde laken. De kuil, waarvan de wanden gevormd werden door levend vlees, trok langzaam dicht.

‘Eruit! Eruit! Opgesodemierd!’ Abel stormde kreupel naar de dubbele deuren en rukte de linker open.

Thibaut kreeg zijn voeten bijna niet in beweging, maar de operatiezuster nam hem bij de arm en leidde hem de operatiekamer uit, er daarbij voor zorgend dat zij haar lichaam tussen dat van Abel en Thibaut hield. Zijn lichaam sloeg de rechterdeur open.

Plechtige, dramatische ogenblikken, dacht Thibaut. Zijn keel was kurkdroog. Een van de deuren mepte hem tegen de hielen. Het was alsof de hoogleraar hem een trap na gaf. Het geluid van vier operatieklompen op de vloer van de gang, klossend in elkaars ritme. Zij dirigeerde hem naar de kleedkamer, waarbij zij hem bleef vasthouden en verdween, zonder omkijken, zonder een woord.

Alsof hij als een ondeugend kind naar zijn kamer was gebracht. Zij is oud genoeg om mijn moeder te kunnen

zijn, dacht hij.

Tot zijn opluchting was hij alleen. Hij liet zich op een bankje zakken en schopte zijn witte klompen uit, die tegen een locker aan dreunden. Zijn benen leken wel drie keer zo zwaar. Hij schrok van zijn spiegelbeeld, zoals weergegeven in de spiegel tegenover hem. Een bleek, nietszeggend gezicht. Fletse, grijsblauwe ogen waaronder paarse wallen. Grote oren, waarvan de lellen onder zijn operatiemuts vandaan kwamen. Een wat scheef staande neus.

Thibaut stroopte zijn handschoenen af, trok operatiemuts en masker van zijn gezicht en veegde het taai geworden snot ermee van mond en kin. Nadat hij zijn groene operatiekleding in een waszak had geworpen, haalde hij zijn kleren uit een locker en kleeedde zich aan.

Een plots optredende duizeling dwong hem opnieuw op het bankje te gaan zitten.

Ruw wreef hij met beide handen zijn gelaat. Dit coschap kon hij uiteraard vergeten. Misschien was het zelfs gedaan met zijn opleiding.

Eruit getrapt door een plastisch chirurg, terwijl Thibaut zo graag plastisch chirurg wilde worden.

Zou hij in een ander ziekenhuis verder kunnen?

Thibaut verliet de kleedkamer. Hij had de deur met een dreun achter zich dicht willen trekken, maar dit werd door een dranger verhinderd. Verstijfd door langdurige onbeweeglijkheid bewoog hij zich door nauwe, kromlopende gangen, passeerde het hok met de portier en stapte door de openstaande deuren het oude ziekenhuis uit.

Zonlicht leek hem als warme olie te overspoelen. Aan

de overkant van de straat, onder een reusachtige lindenboom, lagen terrassen. Bedienend personeel bewoog zich tussen de gasten door. Thibaut kon geen onbezet stoeltje ontdekken.

Grote lichtgroene bladeren wiegden in de wind, die zijn gezicht verkoelde.

Hij schudde de adem van Abel uit zijn nek, daalde een eeuwenoud stenen trappetje af en wandelde bedachtzaam naar het souterrain waar hij woonde, twee straten bij het ziekenhuis vandaan. Hij nam de vijf treden benedenwaarts en ging zijn kamer binnen, alwaar de stoffige hitte van een zomerdag zich verzameld had.

Thibaut klapte een bovenraampje open, zodat warme, naar verbrande diesel ruikende lucht naar binnen stroomde. Vervolgens liet hij zich achterover op zijn matras vallen.

Een tingelende tram kwam voorbij, maar Thibaut hoorde het al niet meer.

Hij sliep tot laat in de middag. Geruime tijd bleef hij op de rand van zijn bed zitten suffen. Hongerig zocht hij daarna zijn kamer af naar voedsel. Uitsluitend glazen potten met verschillende kleuren jam. Hij liep de gang op en onderzocht de gemeenschappelijke ijskast. Verdroogde kaas en twee beschimmelde tomaten.

Zal ik in de Mensa gaan eten? Het nieuws van mijn misdaad zal zich ongetwijfeld al hebben verspreid. Zodat ik straks door tientallen idioten wordt aangestaard.

Bekenden wilde hij voor geen prijs onder ogen komen.

Thibaut verliet zijn kamer en begaf zich naar een dichtbij gelegen supermarktje.

Hij kocht een potje witte bonen in tomatensaus, een

half brood, een pot pindakaas en theezakjes.

Zou het werkelijk allemaal voorbij zijn? Geen operaties, colleges, visites, refereeravonden en patiënten revues meer?

Thibaut zette thee. Hij warme de bonen op in een steelpannetje, doopte een broodkorst in de saus.

Geen vernederingen meer. Alleen een droom, die wellicht nooit uit zou komen.

Abel had hem kort geleden nog ongehoord voor schut gezet, midden op zaal. Thibaut had een mislukte arteriepunctie voor bloedgasen uitgevoerd.

‘Als uw been eraf moet mevrouw, dan is dat zijn schuld!’ Een wijsvinger zijn richting uit. De vrouw lachte onzeker, maar begreep dat het waarschijnlijk een grap betrof.

Achterover liggend, schakelde hij de televisie in. Zonder werkelijk te kijken, ging hij alle zenders langs.

Spijt heb ik er niet van. Ik had tweemaal zo hard moeten schoppen. En tegen alle twee zijn poten. Ik ben niet zoals die slijmjurken die als marathonlopers door het ziekenhuis beginnen te draven als een of andere hoogleraar een zoekgeraakte röntgenfoto wilde bekijken.

Hij keek naar zijn droge handen vol kloven door het schrobben met jodiumborsteltjes. Hoe zagen de wonderhanden van Abel er eigenlijk uit?

Anamnese afnemen. Ausculteren. Percuteren De stethoscoop tegen vette en magere ruggen vol moedervlekken en al dan niet gesteelde wratten. Het gewoel in endeldarmen op zoek naar poliepen en vergrote prostates. De vaak vergeefse pogingen een infuus in te brengen. De naald door het vat heen, de paarse plekken.

Het eindeloos invullen van lab uitslagen. Het urenlang kromgebogen boven een operatietafel staan. Het eerste lijk, onder begeleiding gedemonteerd.

En dan die traumadiensten!

Slempers die bezopen achter het stuur kropen, om zichzelf en anderen de vernieling in te rijden. Weer een op de eerste hulp. Stuur in de ribbenkast? Mooi, laat mij maar even. Ik spaar tenslotte een auto bij elkaar. Gisteren nog een andere idioot met een versnellingspook in de buik. Schiet lekker op zo. Motorrijders die zonder beschermende kleding onderuit gingen en over het asfalt heen schuurden. Bloederige botten staken door de gescheurde huid heen. Het schreeuwen werd alleen onderbroken door inademen en narcose.

Patiënten die zich zo vol hadden gevreten, dat je als chirurg haast niet door alle vetlagen heen komt. Een beker vol galstenen op het nachtkastje.

En ik heb van deze wereld gehouden. Ik hou er nog steeds van. Ik stond aan het begin van een lange weg, maar dat was juist het aantrekkelijke ervan. Haast heb ik nooit gehad. Zes jaar geneeskunde. Basisarts. Daarna twee jaar algemene chirurgie en vier jaar plastische chirurgie. Twaalf jaar in totaal. En hoever ben ik gekomen?

Bitter lachend dronk hij zijn thee. En ineens ging hij van schrik recht overeind zitten. Zou hij niet alsnog in dienst moeten, als hij met zijn studie was gestopt? Meteen kreeg hij last van zuurbranden, waarvan hij aanvankelijk dacht dat het door de bonen kwam. Tevergeefs zocht hij de ijskast af naar melk.

Hij zou uiteraard een brief ontvangen, waarin stond dat hij de opleiding uitgezet was. Vervolgens zou hij zijn

beurs op moeten zeggen.

Thibaut overwoog om dat laatste achterwege te laten. Zo zou niemand erachter komen dat hij zijn vrijstelling had verspeeld.

Hij overwoog om werk te zoeken. Hierdoor zou hij kunnen sparen en eventueel in het buitenland studeren! Als werkstudent zou je toch overal terecht kunnen? Trots op zijn vindingrijkheid zette hij opnieuw thee. Maar hij nam geen slok. Ik lijk wel gek, dacht hij. Waarom zou ik mijn droom niet alsnog in Nederland mogen realiseren? Ik kan toch eenvoudigweg naar een andere universiteit? Ik begin gewoon opnieuw. Ik geef het niet op! Abel de tweede word ik!

Wat hij Abel allemaal had zien uitvoeren in de operatiekamer, grensde aan het ongelofelijke. De chirurg had onlangs een patiënt, van wie door kanker de onderkaak was weggevreten, van een nieuwe kaak voorzien. Hiertoe gebruikte hij een rib. Nergens ook maar het kleinste litteken was zichtbaar. Vrouwen die een borstamputatie hadden ondergaan, voorzag hij van een nieuwe borst, die sprekend op de andere leek. Een jongeman die aan de benzinetank van zijn motorfiets had geknutseld, vond het tijd om een sigaret op te steken. De steekvlam verbrandde vrijwel zijn gehele gezicht. Met iedere cosmetische operatie wist Abel de door littekenweefsel overwoekerde ravage verder te herstellen. Een nieuw, glad gelaat kwam uiterst langzaam uit de gruwelijkheid tevoorschijn.

Een jonge vrouw had zulke zware borsten, dat zij er nek en rugklachten aan overhield. Zij kwam onder zijn toverhanden vandaan met modelborsten, waarmee zij vol

trots op het strand paradeerde. Reumapatiënten voorzag hij van nieuwe gewrichtjes in de vingers. Een vrouw met een haakneus en een terugwijkende kin kreeg een wipneusje en een modelprofiel. Durfde zij zich voor haar operatie nauwelijks op straat te vertonen, na haar metamorfose was zij zich zo zelfverzekerd gaan gedragen, dat zij het zich kon veroorloven meerdere mannen af te wijzen!

Dat wilde Thibaut ook voor patiënten kunnen doen!

Als je kon wat Abel kon, gaf dat je nog niet het recht je omgeving te terroriseren, maar als genie kon je het jezelf veroorloven je onaangenaam te gedragen. Iedereen bleek dat zo normaal te vinden, dat niemand op de gedachte kwam hem om dit gedrag te veroordelen.

Dat wilde hij zich ook kunnen permitteren.

Chirurgen waren in Thibauts ogen superwezens. Onvoorstelbare handvaardigheid, fysieke hardheid, intellectualiteit. Sommigen onder hen hielden er, ondanks lange werkweken, hobby's op na, waarin zij ongetwijfeld in uitblonken.

Hoe word ik een supermens, vroeg hij zich af. Met alleen hard werken en geduld kwam je er niet. Hij vroeg zich af of hij wel over voldoende handvaardigheid beschikte. Dat hij arts wilde worden, werd uiteindelijk door zijn beide ouders toegejuicht. Maar nadat hij had aangekondigd plastisch chirurg te willen worden, was zijn vader in lachen uitgebarsten.

Thibaut wist als kind niet met gereedschap om te gaan. Een hamer hield hij vlak onder de kop vast. Schroeven ramde hij als spijkers het hout in. Potten jam wrikte hij met een tafelmes open. De lessen van zijn vader hielpen

niet.

Maar hij herinnerde zich hoe onhandig Betty was geweest en hoe snel zij had geleerd. Dat zou hij toch ook moeten kunnen.

Thibaut vroeg zich af wat Betty wel van hem dacht. Haar ben ik uiteraard ook kwijt, dacht hij, onderwijl een steek in de hartstreek voelend.

Maar zo kan ik het niet noemen. Ik heb haar nooit gehad, dus kan ik haar ook niet kwijtraken. Wij dienen nauwkeurig te formuleren, anders word het een zootje, mijnheer Maes. Wat ik kwijt ben geraakt is de mogelijkheid om met haar in contact te komen, de kans om misschien, heel misschien...

Alsof zij ooit iets in een coassistent als ik zou zien!

Betty. Koele, fraaie Betty. Zij was bijna even lang als hijzelf. Haar donkerbruine haar liep uit in een vlecht met visgraatpatroon, die zij over haar linkerschouder liet hangen. Haar pikzwarte ogen leken alles met milde verbazing te aanschouwen. Zij verrieden haar deels Oosterse afkomst.

Betty had een bleek, langwerpige gelaat. Om de mondhoeken liepen lijntjes, die in plooitjes verdwenen wanneer zij glimlachte. Zij was geen schoonheid in de traditionele zin van het woord. Maar men keek onbewust naar haar om.

Opdringerig en uitsloverig gedrag van mannen beantwoordde zij door ze net zo lang aan te kijken tot zij beschaamd bij haar vandaan vluchtten.

Je zou haast een van haar patiënten willen zijn, om door die lange, slanke vingers te worden betast.

Met elegantie, met soepele pas bewoog zij zich door

gangen en zalen.

Ongenaakbaar leek zij, die zelden glimlachte en niets over zichzelf leek prijs te geven. Nooit gebruikte zij de gemeenschappelijke kleedkamer. Zij droeg witte katoenen broeken en doktersjassen, die zij thuis in de wasmachine stopte.

Thibaut wist niet of zij een minnaar of minnares had. Hij achtte zijn kansen bij haar zo gering, dat hij niet anders dan zich uiterst stug tegenover haar gedragen had. Zo dacht hij zichzelf niet te verraden. Hij legde zichzelf uiterste zelfbeheersing op om niet voortdurend naar haar te gluren.

Abel leek eveneens bijzonder van haar gecharmeerd. Af en toe viel hij bij haar uit zijn ijzige rol. Zijn pogingen om zich tegenover haar charmant te gedragen mochten echter ronduit pijnlijk worden genoemd.

Thibaut overwoog om haar te bellen met het smoesje, dat hij Abel zijn verontschuldiging wilde aanbieden, maar niet goed wist hoe dit aan te pakken.

Hij zag zichzelf al stamelend door de mand vallen.